

การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Forest Resource Administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province According to the Sufficiency Economy Philosophy

สมศักดิ์ เปรมประยูร และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ

Somsak Pramprayoon and Wiruch Wiruchnipawan

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) เสนอตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 72 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1,402 คน โดยนำประชากรทั้งหมดมาเป็นกลุ่มตัวอย่างใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้แล้ว ยังมีการสัมภาษณ์เนวลักษณ์เฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ด้วยแบบสอบถามเชิงลึกที่มีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพอีกด้วย ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญคือ องค์การบริหารส่วนตำบลใช้บุคลากรในจำนวนที่ไม่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่า รวมทั้งขาดตัวแบบการบริหารจัดการ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าโดยเพิ่มงบประมาณให้มากเพียงพอ และ (3) ตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ทรัพยากรป่าไม้, องค์การบริหารส่วนตำบล, จังหวัดกาญจนบุรี, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This mixed methods research were to study (1) problems of forest resource administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province according to the Sufficiency Economy Philosophy, (2) development guidelines of forest resource administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province according to the Sufficiency Economy Philosophy, and (3) suggest model of forest resource administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province according to the Sufficiency

Economy Philosophy. Population was all 1,402 members of 72 Subdistrict Administration Organization Councils in Kanchanaburi Province and sample size was all of the population. Data analysis was manifested in contingency table with descriptive analysis approach. Statistics applied were mean, standard deviation, multiple regression, and Pearson's Correlation Coefficient. Additionally, in-depth interview of 9 experts or key performances with structured in-depth interview form was also applied to get the qualitative data. Findings of this research were: (1) the major problems of administration were the Subdistrict Administration Organizations' inappropriate personnel employment particularly operational prevention of invasive forest in conjunction with lacking of administrative model, (2) the major development guidelines of administration, the Subdistrict Administration Organizations should employ personnel for operational prevention of invasive forest at appropriate amount together with increase satisfactory budget, and (3) the model of forest resource administration of the Subdistrict Administration Organizations in Kanchanaburi Province according to the Sufficiency Economy Philosophy should comprise 5 aspects in priority

Keywords: administration, forest resource, the subdistrict administration organizations, Kanchanaburi province, sufficiency economy philosophy

บทนำ

ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีพของมนุษย์ เป็นแหล่งอำนวยความสะดวกทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ในประเทศไทยสถานการณ์การจัดการป่าไม้ตั้งแต่เริ่มจวบจนปัจจุบันมีปัญหาหลากหลายส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ในช่วงเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504) พื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศมีอยู่ประมาณ 171 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 53 ของพื้นที่ทั้งประเทศ จากการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ในปี พ.ศ. 2543 พบว่าพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่เพียงร้อยละ 25 เท่านั้น (รายงานกรมป่าไม้, 2545) การลดลงอย่างรวดเร็วของพื้นที่ป่าไม้ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรการอพยพย้ายถิ่นของกลุ่มคนบางกลุ่มที่ต้องการบุกเบิกพื้นที่ใหม่และความต้องการพื้นที่ทำกินของราษฎรทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ เพื่อนำพื้นที่เหล่านี้มาใช้ในการเพาะปลูก ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ก่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชนในวงกว้าง หากไม่มีการแก้ไขปัญหาก็ยิ่งทวีความรุนแรงและแก้ไขได้ยากลำบากองค์การบริหารส่วนตำบลนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระดับตำบลปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการบุกรุกป่าขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรียังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร” หรือ “องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร” ในเวลาเดียวกัน แต่เท่าที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน บางประการดังตัวอย่างต่อไปนี้ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลใช้บุคลากรในจำนวนที่ไม่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่า (2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการความมีเหตุมีผล คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม่ให้เกิดทำลายไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เช่น การห้ามประชาชนเก็บของป่าบางชนิดที่เป็นอาหาร เป็นต้นว่า หน่อไม้ และเห็ด (3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการมีภูมิคุ้มกัน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดความพร้อมในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม่ให้เกิดทำลาย เช่น ขาดความพร้อมในการปฏิบัติงานอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในช่วงน้ำหลากหรือไฟไหม้ป่า (4) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการพึ่งตนเอง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงาน

ป้องกันการบุกรุกป่าไม้โดยไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง เช่น การว่าจ้างบริษัทเอกชนหรือคณะบุคคลภายนอกให้มาดำเนินการเป็นประจำและ (5) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าโดยไม่ทำให้ความรู้ประชาชนในเรื่องการป้องกันและรักษาทรัพยากรป่าไม้ควบคู่ไปกับเรื่องความรับผิดชอบ เหล่านี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ศึกษาและเสนอตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และทรัพยากรป่าไม้

Herbert A. Simon (1947, p. 3) กล่าวถึงการบริหารว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกษมจันทร์แก้ว (2525, หน้า 4-8) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ มักจะมองในแง่ที่ว่าเป็นสิ่งอำนวยประโยชน์แก่มนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หากไม่ได้ให้ประโยชน์อะไรเลยก็คงไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นจึงมีการจัดประเภททรัพยากรธรรมชาติไว้หลายประเภทด้วยกัน เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ ฯลฯ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่เป็นแหล่งพลังงานสำคัญ ทรัพยากรป่าไม้เป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรธรรมชาติโดยมนุษย์และสัตว์ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรป่าไม้ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต

และมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ทรัพยากรป่าไม้เป็นทั้งแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคสำหรับมนุษย์และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ถ้าทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อมาถึงระบบเศรษฐกิจและสังคมตามลำดับ

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับข้องกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550, หน้า 63-67) หลักการสำคัญของการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏอยู่ในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยได้ประมวลและสรุปสาระสำคัญเป็น “หลักการสำคัญของการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 8 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ความพอประมาณ หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนเน้นการผลิตและบริโภคโดยยึดทางสายกลาง ความพอเพียง ความพอดี และไม่ฟุ้งเฟ้อในเวลาเดียวกัน ก็ก้าวให้ทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์ด้วยตัวอย่างความพอประมาณในระดับบุคคล เช่น เน้นการผลิต การบริโภค และการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพเสรีภาพไม่พันทนาการอยู่กับสิ่งใด สำหรับความประมาณในระดับชุมชน เช่น เน้นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าที่ส่งเสริมให้ชุมชนและเครือข่ายสร้างร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น อันจะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี ประสพการณ์ การแบ่งปัน และการช่วยเหลือกัน

ประการที่สอง ความมีเหตุผล หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนตัดสินใจและลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจุบันที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ประการที่สาม การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรในการเตรียมความพร้อม รู้เท่าทันต่อผลกระทบที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีความยืดหยุ่นในการปรับตัว มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน

ประการที่สี่ การพึ่งตนเอง หมายถึง ประชาชนและชุมชนสนับสนุนระบบเศรษฐกิจของชุมชนที่อยู่ได้ด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งพาพึ่งพิงคนอื่นหรือชุมชนอื่นจนเกินความจำเป็น โดยเน้นความสามารถของประชาชนและชุมชนในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่ประชาชนหรือชุมชนไม่ได้เป็นเจ้าของ ตัวอย่างการพึ่งตนเองในระดับบุคคล เช่น ประชาชนในชุมชนมีการพึ่งตนเองมีจิตสำนึกที่ดีเพื่อตนเอง ชุมชนและประเทศชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทรประนีประนอม และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง สำหรับการพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น แต่ละชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ มีเกียรติและมีความภาคภูมิใจว่าขึ้นได้ด้วยขาของตนเอง

ประการที่ห้า การเสริมสร้างคุณภาพคนให้มีทั้งความรู้และคุณธรรมควบคู่กัน หมายถึง การเสริมสร้างคุณภาพของคนหรือประชาชนทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ด้านวัตถุ ครอบคลุมถึงการสร้างเสริมให้คนมีความรู้ มีวิชาการ มีความรอบรู้ มีความรอบคอบ และมีความระมัดระวัง ส่วนด้านจิตใจ ครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้คนมีคุณธรรม คือ คิดและทำคุณงามความดีเป็นประจำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม รวมทั้งส่งเสริมให้ละความชั่วและทำความดี ไม่เบียดเบียน มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน มีความรอบคอบ มีความประหยัด มีความเมตตา มีความเอื้ออาทร และมีความสามัคคี เพื่อร่วมแรงร่วมใจกันประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญา

ท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชุมชนไทยให้คงอยู่ตลอดไป

ประการที่หกการรวมกลุ่ม หมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม โดยประชาชนหรือองค์กรในชุมชนจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน เมื่อประชาชนหรือองค์กรในชุมชนได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว ประชาชนในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อม ๆ กับสถานการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้นด้วย

ประการที่เจ็ดการสร้างเครือข่ายหมายถึง ประชาชนและชุมชนร่วมมือกันสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันและร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน เช่น ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ การบริหารจัดการ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา ทำให้เกิดเครือข่ายชุมชนที่จัดการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ในพื้นที่

ประการที่แปดความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนยึดถือการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีสมดุลระหว่างกระแสการแข่งขันจากโลกาภิวัตน์ และกระแสท้องถิ่นนิยม มีความหลากหลายในโครงสร้างการผลิต มีการใช้ทุนที่มีอยู่ในสังคมให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของท้องถิ่นที่ตั้งงาม

3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ 11M

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550, หน้า 20) ได้อธิบายถึงการบริหารจัดการที่เรียกว่า 3M-11M (หรืออาจเรียกว่าทรัพยากรบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ (management resources)) ไว้ดังนี้

3.1 3M เช่น Man (การบริหารทรัพยากรมนุษย์) Money (การบริหารงบประมาณ) Management (แปลว่าการบริหารงานทั่วไป หรือการจัดการทั่วไป ตัวอย่างเช่น การวางแผน การบังคับบัญชา และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น)

3.2 4M เช่น Man Money Management Material (การบริหารวัสดุอุปกรณ์) หรือ Man Machine Medium Mission

3.3 5M เช่น Man Money Management Material Morality (การบริหารคุณธรรม หรือจริยธรรมของบุคลากรในหน่วยงาน) หรือ Machinery Manpower Material Method Measurement

3.4 6M เช่น Man Money Management Material Morality Market (ตลาดผู้รับบริการ หรือประชาชนผู้รับบริการ)

3.5 7M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message (การบริหารข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร)

3.6 8M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method (วิธีการ ระเบียบ

แบบแผน หรือเทคนิค)

3.7 9M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method Minute (การบริหารเวลา หรือกรอบเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน)

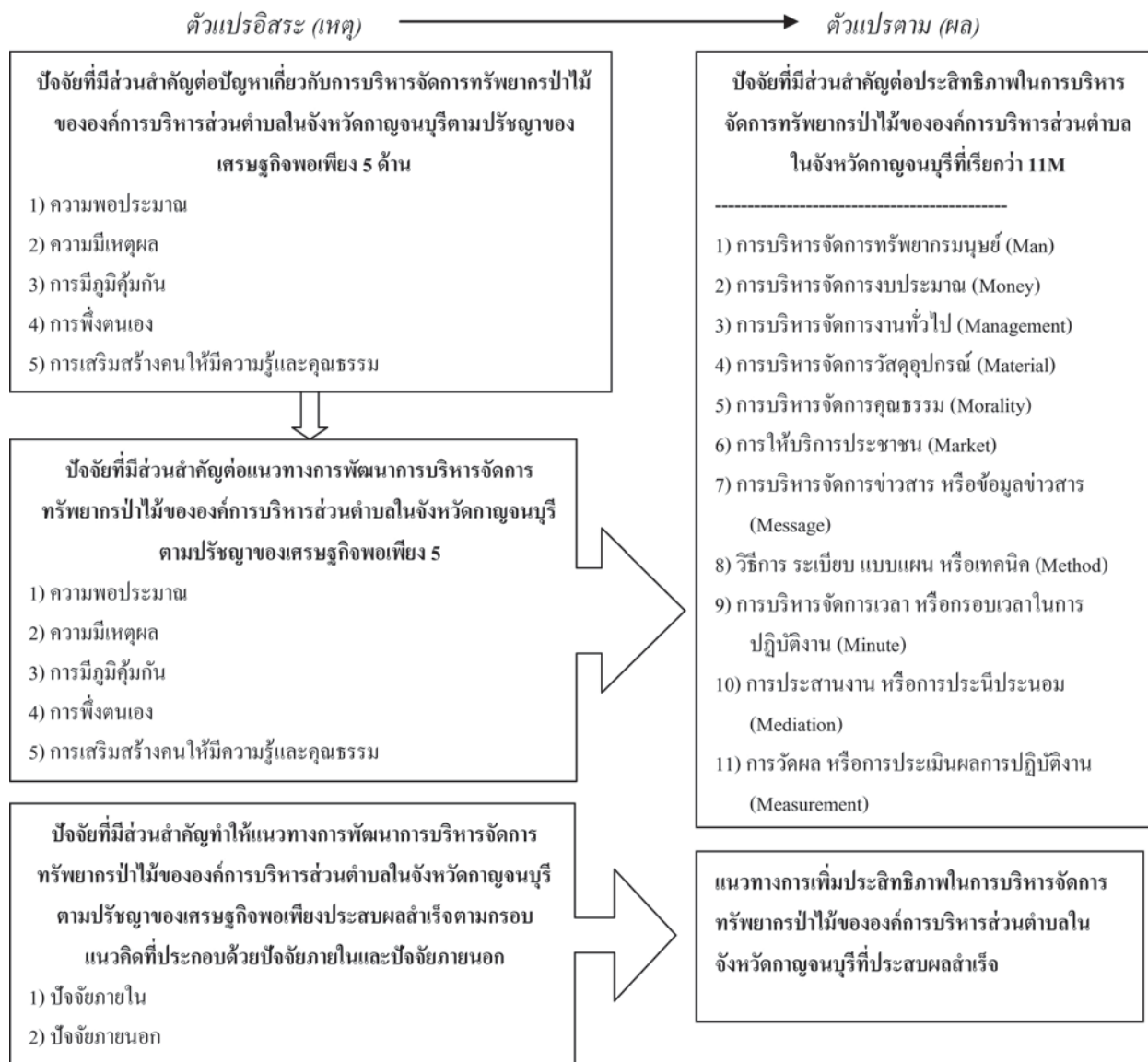
3.8 10M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method Minute Mediation (การประสานงาน หรือการประนีประนอม)

3.9 11M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method Minute Mediation Measurement (การวัดผล หรือการประเมินผล การปฏิบัติงาน)

4. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

ปิยภรณ์ แสนโกสิด (2555) ได้เสนอให้รัฐบาล ควรจัดสรรงบประมาณเฉพาะกิจเรื่องยาเสพติดแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการป้องกัน ปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องและครบวงจร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรเป้าหมายทั้งหมดที่ทำการศึกษา อันได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1,402 คน (ท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี, 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงได้ค่าเท่ากับ 0.95 และผ่านการหาค่าความเชื่อถือได้ได้ที่ระดับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเอกสาร (2) การรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยสนาม และ (3) การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอย พหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของประชากรต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยภาพรวมของปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย = 2.19

2. ความคิดเห็นของประชากรต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยภาพรวมของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ปรากฏว่า ประชากรล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย = 2.25

3. ความคิดเห็นของประชากรต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยภาพรวม หรือค่าเฉลี่ยรวมของทั้ง 2 ปัจจัย ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายปัจจัย ปรากฏว่า ปัจจัยภายใน ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก ส่วนปัจจัยภายนอก ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏว่า (1) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน เห็นด้วยว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลควรใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่า” และไม่มีความเห็น/ไม่เห็นด้วยจำนวน 1 คน และ (2) ตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน เห็นด้วยว่า “ตัวแบบการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ควรเรียงตามลำดับความสำคัญ จากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านการพึ่งตนเอง (3) ด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม (4) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และ (5) ด้านความมีเหตุมีผล” และไม่มีความเห็น/ไม่เห็นด้วย จำนวน 2 คน

การอภิปรายผล

1. ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุมีผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การพึ่งตนเอง และ (5) การเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม

เหตุผลสำคัญที่ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 72 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรีล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ถึงแม้ประชากรเห็นว่า (1) องค์การบริหารส่วนตำบลใช้บุคลากรในจำนวนที่ไม่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่า (แบบสอบถาม ข้อที่ 1.

ในภาคผนวก) (2) องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงาน ป้องกันการบุกรุกป่าไม่ให้ถูกทำลายไปในทิศทางที่ไม่ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

2. ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาญจนบุรีมี “ปัญหา” เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้าน มีหลายปัญหา ขึ้นอยู่กับ มุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร จัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาญจนบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาจแบ่งเป็น (1) องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงาน ป้องกันการบุกรุกป่าโดยไม่ให้ความรู้ประชาชนในเรื่อง การป้องกันและรักษาทรัพยากรป่าไม้ควบคู่ไปกับเรื่อง ความรับผิดชอบ

3. ปัจจัยภายใน ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วย ในระดับมาก ส่วนปัจจัยภายนอก ประชากรส่วนใหญ่ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

3.1 ปัจจัยภายใน ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ เห็นด้วยในระดับมาก ว่า การที่ผู้บริหารขององค์การบริหาร ส่วนตำบลมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่น กล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง การป้องกันการบุกรุกป่า

เหตุผลสำคัญที่ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 72 แห่ง ในจังหวัด กาญจนบุรีเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าว แทนที่จะเห็นด้วย ในระดับปานกลางหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ประชากรส่วนใหญ่ทราบ เข้าใจ และเห็นด้วยอย่างมาก กับปัจจัยภายใน คือ การที่ผู้บริหารขององค์การบริหาร ส่วนตำบลมีภาวะผู้นำสูง กล่าวคือ หากผู้บริหารขององค์การ บริหารส่วนตำบลมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่น กล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง การป้องกันการบุกรุกป่า แล้ว ย่อมมีส่วนสำคัญ ทำให้การบริหารจัดการในเรื่องดังกล่าวมีแนวโน้มประสบ ความสำเร็จอย่างมาก โดยผู้บริหารดังกล่าวจะกล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในเรื่องทรัพยากร ป่าไม้ไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

3.2 ปัจจัยภายนอก ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ว่า การที่ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันทรัพยากร ป่าไม้อย่างต่อเนื่อง

เหตุผลสำคัญที่ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล 72 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี เห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าว แทนที่จะเห็นด้วยใน ระดับมากหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ถึงแม้ ประชากรเห็นว่า ปัจจัยภายนอกดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสำคัญ จำเป็น รวมทั้งสอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการ ของประชาชนได้ ก็ตาม แต่ในเวลาเดียวกัน ประชากรก็ยัง เป็นห่วง หรือยังไม่แน่ใจว่า ในทางปฏิบัติ องค์การบริหาร ส่วนตำบลจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง อย่างจริงจังและต่อเนื่องหรือไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมี ส่วนสำคัญทำให้ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับ ปานกลางแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการพัฒนา หรือฝึกอบรมผู้บริหารทุกระดับเพื่อเพิ่มพูนความรู้และ ความสามารถในการเรื่องความสำคัญและความจำเป็นของ การใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสมในการบริหาร จัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประชาชน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดนโยบาย และแผนงานที่ชัดเจนและต่อเนื่องที่ให้ความสำคัญกับ การปฏิบัติงานป้องกันการบุกรุกป่าไม่ให้ถูกทำลายไปใน ทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการพัฒนา หรือฝึกอบรมผู้บริหารทุกระดับเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความ เข้าใจในเรื่องการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน ป้องกันการบุกรุกป่าไม่ให้ถูกทำลาย

4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีนโยบายที่ ชัดเจนและต่อเนื่องที่สนับสนุนการปฏิบัติงานป้องกัน

การบุกรุกป่าโดยอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง เช่น การใช้บุคลากรของตนเองเป็นหลัก โดยว่าจ้างบริษัทเอกชน หรือคณะบุคคลภายนอกให้มาดำเนินการเป็นครั้งคราว

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานอื่น จึงควรนำกรอบแนวคิดการวิจัยที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านนี้ไปทำวิจัยในหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยว่าจะเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกัน

2. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำวิจัยต่อเนื่องเพื่อศึกษาว่าเพราะเหตุใดผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงปรากฏว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน อันได้แก่ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านการพึ่งตนเอง (3) ด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้และคุณธรรม (4) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และ (5) ด้านความมีเหตุมีผล มีความสำคัญและจำเป็นทั้ง 5 ด้าน หรืออาจทำวิจัยต่อเนื่องเพื่อศึกษาว่าเพราะเหตุใดผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงปรากฏออกมาว่า ด้านความพอประมาณเป็นด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด หรือเพราะเหตุใดด้านความมีเหตุมีผล จึงมีความสำคัญน้อยที่สุด เป็นต้น

3. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำวิจัยแบบเจาะลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี แต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ด้านความพอประมาณ ด้านการพึ่งตนเอง และด้านการเสริมสร้างคนให้มีความรู้ และคุณธรรม เป็นต้น

4. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำวิจัยเชิงเปรียบเทียบ เช่น วิจัยการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี กับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น หรือหน่วยงานอื่นที่มีภาระงานใกล้เคียงหรือคล้ายกัน เป็นต้น

5. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัย กลุ่มตัวชี้วัด หรือตัวแบบการบริหารจัดการอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี เช่น แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน การบริหารจัดการตามแนวคิดตะวันออก และการบริหารจัดการแบบสมดุล เป็นต้น

6. หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับจากการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี เช่น กลุ่มประชาชน และกลุ่มผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น

References

Chankaew, K. (1982). *Natural resources and reservation*. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)

Herbert, A. S. (1947). *Administrative behavior*. New York: Macmillian.

Kanchanaburi Local Office. (2015). *Population Report*. Kanchanaburi: Author. (in Thai)

Sankosit, P. (2012). *Drug prevention in area of Nontaburi provincial administrative organization*. Master of Public Administration Thesis, Ramkhamhang University. (in Thai)

Wiratnipawan, W. (2007). *Public administration management*. Bangkok: Xper net. (in Thai)

